

УДК 338.48

Носенко В.П.¹, Мамотенко Д.Ю.²

¹ студ. гр. ГФ-112сп, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

² канд. екон. наук, доцент, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

ФУНКЦІОНУВАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Військові конфлікти кардинально впливають на туристичні потоки, безпеку туристів та функціонування туристичних об'єктів. Багато дестинацій стикаються з необхідністю адаптації своєї діяльності до нових умов, розробки стратегій збереження інфраструктури та залучення нових сегментів туристів. У таких умовах важливо досліджувати, як спеціалізовані туристичні дестинації можуть продовжувати функціонувати, мінімізуючи втрати та водночас підтримуючи економіку регіону. Це дозволить виявити ефективні практики адаптації, підвищити стійкість туристичного сектору та сприяти його відновленню після завершення конфлікту.

Повномасштабне вторгнення рф в Україну від 24.02.2022 р. здійснило вплив на соціально-економічні, політичні та геоглобальні інтереси України, країн-членів ЄС та українських союзників – розвинених представників світової політичної спільноти. В результаті збройно-агресивних дій рф відбулося гальмування економіко-туристичної розбудови України, оскільки у відповідності до результатів 2021 року, Україна входила до топ туристичних

країн Європи та посідала перше місце у рейтингу туристично-транспортної світової доступності [1].

Туризм в Україні все ж адаптувався до умов війни і поступово перелаштувався на інші формати. Тепер, замість іноземних туристів з ЄС чи Близького Сходу, у готелях розміщуються закордонні дипломати, громадські активісти, журналісти всіх світових видань та різноманітні волонтери. Скажімо, лише за 2022-й рік в Україну в'їхало майже 2 мільйони іноземців, з яких мільйон – уже під час повномасштабного вторгнення рф. Активні бойові дії не завадили хасидам святкувати Рош га-Шана в Умані у 2022, 2023 та 2024 роках. Так, у 2022 році 23 тисячі паломників приїхали до міста, що вдвічі перевищило очікування влади (для прикладу, під час пандемії коронавірусу у 2020 році на свято прибуло 2,5 тисячі, а у 2021-му – 30 тисяч), а в 2023 році понад 30 тисяч. Поновився частково і внутрішній туризм. Тут найпопулярнішими серед українців стали більш безпечні західні регіони України. Найбільше на відпочинок у 2023 році їдуть у Чернівецьку, Львівську та Закарпатську області. Водночас відчутне падіння доходів є на півдні країни – на Одещині, Миколаївщині, Херсонщині [2].

Управління розвитком туристичного бізнесу в Україні в умовах воєнного стану вимагає особливих стратегічних орієнтирів і підходів з урахуванням складних обставин. Туризм в умовах воєнного стану вимагає дотримання високих стандартів безпеки, координації дій з військовими та правоохоронними органами. Головний пріоритет – це забезпечення особистої безпеки життя та здоров'я туристів. Іншими складовими цього стратегічного орієнтиру мають бути: інформаційна прозорість туристичної діяльності, що включає актуальну інформацію про безпеку в регіонах, які відвідують туристи; розробка безпечних маршрутів та вибір об'єктів; навчання туристичного персоналу оперативно діяти в екстрених ситуаціях та надавати першу допомогу; інформування туристів щодо правил безпеки та процедур у разі надзвичайних подій.

Сьогодні в Україні у відносно безпечних областях країни туристичним середовищем сформовані екскурсійні тури, які є безкоштовними для тих, хто

залишив свої будинки через війну. На заході України у екскурсії закладена історична складова для того, щоб краще пояснити людям ті періоди, які пережила Україна колись, наприклад, екскурсоводи розповідають про такі самі звірства в 1939–1941 рр., які зараз ми бачили в Бучі, Ірпені, Маріуполі, Харкові та інших містах і селах України [1].

Також, варто відзначити, що тури, які вже проводяться на заході країни, передбачають наявність за маршрутом бомбосховищ та захисту при повітряній тривозі, що на сьогоднішній день є дуже актуальним, оскільки війна ще триває. З-за сучасних умов туристичний бізнес України концентрує свою увагу на пропозиціях саме в межах Львівської, Івано-Франківської, Закарпатської областей, а туристичні компанії формують екскурсійні маршрути із відвідуванням музеїв, замків та короткотривалий відпочинок у горах.

Цінова політика стосовно туристичних послуг у межах західного регіону практично не змінилася, оскільки прибутки значної чисельності українців під час війни досить суттєво скоротились, однак вірогідність підвищення цін на послуги є високою, через суттєве підвищення цін на паливо та продукти. Ситуація з турами за кордон для українців є ще набагато складнішою, оскільки через воєнний стан повністю закрите небо.

На внутрішньому ринку туристичних послуг, зважаючи на запити місцевого населення і вимушено переселених осіб (ВПО), зростає попит на одноденні екскурсії, основна мета, яких полягає в психологічному розвантаженні та зменшенні рівня психо-емоційного навантаження в умовах воєнного стану, а також основними цілями даних екскурсій являється популяризація природо-географічного та історико-культурного багатства краю для ВПО, поглиблення знань про малу батьківщину для місцевих мешканців тощо.

З середини травня 2022 р. на території Львівської, Івано-Франківської, Закарпатської областей відновлюється туристична діяльність, яка провадиться із врахуванням умов воєнного стану, дотримання норм безпеки, доступності об'єктів туризму, економічної спроможності населення. На ринку внутрішнього

туризму відбувається переорієнтація на 1 – 2 денні туристичні маршрути, прокладені територією західних областей України, які скеровані на відвідування історико-культурних і природо-географічних туристичних атракцій віддалених від урбанізованих територій, головних транспортних артерій, безпеково-стратегічних об'єктів тощо [1].

За даними туроператора «Відвідай», територією Львівщини проходять 43 актуальних туристичних одноденних маршрути. Представники екскурсійного туризму паралельно з комерційною діяльністю активно займаються і волонтерством, допомагають ЗСУ організовують та проводять безкоштовні екскурсії для ВПО. Зокрема, туроператор «Відвідай» проводить щотижневу благодійну одноденну мандрівку «Шляхами Пінзеля і Меретина».

Загалом, екскурсійний туризм Львівської, Івано-Франківської, Закарпатської областей адаптувався до функціонування з-за умов воєнного стану за рахунок переорієнтації маршрутів турів на територію західних областей держави та власне новостворених громад областей. Останнє зумовило залучення нових туристичних об'єктів (еко-ферми, родинні садиби відомих людей, маловідомі природні об'єкти та ін.) в екскурсійну сферу для організації функціонування спеціалізованих туристичних дестинацій, що сприяло формуванню нових джерел наповнення бюджету на місцях та збереження сформованого каркасу туристичної сфери [1].

Отже, повномасштабна війна росії проти України на сьогоднішньому етапі розвитку подій надзвичайно негативно позначається на розвитку туристичної індустрії в Україні. Однак організація функціонування спеціалізованих туристичних дестинацій в умовах воєнного стану сприятиме наповненню державного бюджету, забезпеченню робочих місць, тим самим сприяючи психологічному розвантаженні та зменшенні рівня психо-емоційного навантаження українців в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Шевчук С., Вовк С., Цуркан І. Організація функціонування

спеціалізованих туристичних дестинацій в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-116> (дата звернення: 15.10.2024).

2. Туризм під час війни. Як галузь виживає та готується до відновлення. Kyivstar business hub : веб-сайт. 2023. URL : <https://hub.kyivstar.ua/news/turyzm-pid-chas-vijny-yak-galuz-vyzhyvaye-ta-gotuyetsya-do-vidnovlennya/> (дата звернення: 15.10.2024).